

Tekst bij opening tentoonstelling Annemieke Alberts

Framing The Landscape

galerie Roger Katwijk, 6 april 2019

Gerard de Kleijn

BUITEN OP DE FIETS

Alle goede kunst is multi interpretabel.

Dat is geen definitie, maar wel een kenmerk. Als ik kijk naar de schilderijen van Annemieke Alberts, dan vraag ik me af of ik in het verleden stap of uitwijk naar de verte.

Herinnering of Toekomst. Binnen of Buiten. Amersfoort of Toeval.

HERINNERING

Volgens landschapschilder Constable is kunst geen bedrieglijke afbeelding van de werkelijkheid, maar doet kunst je ergens aan herinneren ('remind'). Mooi woord: remind.

De schilderijen van Annemieke, met die ruimtelijke werking en die zachte, dromerige kleuren nodigen je uit om te dwalen in je herinnering. Je kunt heel veel kamers in en uit, en als je bijna wakker wordt houd je je ogen nog even dicht om in de herinnering te blijven. Er zijn geen scherpe contouren, er zijn geen herkenbare personages, het zijn flarden uit de tijd van vroeger.

I IN HET HUIS VAN GOD ZIJN VELE KAMERS

Neem nou dit werk, ik noem het voor het gemak *In het huis van god, zijn vele kamers*. De kunstenaar twijfelt tussen binnen of buiten. Ze zoekt de vrijheid, maar wil haar evenwicht niet verliezen. Ik vroeg aan Annemieke waar ze dit werk zelf naar binnen wil gaan, en toen wees ze op het midden van het schilderij; de meest onbestemde plek van het werk, meer een vlek dan een plek. Van waaruit ze alles kan zien, alles kan observeren. "Ik ben een waarnemer", zegt ze.

TOEKOMST

Je kunt haar werk ook heel anders lezen, als een bouwwerk voor toekomstig gebruik. De architectonische suggestie is duidelijk. Het werk is abstract, maar heeft een duidelijk figuratieve component. En wat dit betreft doet het werk me denken (remind) aan Constant, Constant Nieuwenhuys met New Babylon. Niet Cobra-Constant, maar zijn tekeningen en schilderijen na de Biënnale van Venetië in 1966. Constant vertegenwoordigde Nederland op die Biënnale met zijn maquette van New Babylon. Hij zag daar in Venetië toevallig een schilderij van Titiaan, de Pieta. Constant was totaal van slag. Hij nam het schilderen weer ter hand en begon te schilderen in Venetiaanse stijl. Zo ontstonden zijn meesterwerken als *Terrain vague*, 1973 (Gemeentemuseum, Den Haag).

Titiaan begon zijn schilderijen met het opbrengen van vlekken in lichte kleuren op het doek. Hij noemde dat: Het bedje spreiden. Zo deed Constant het ook. En zo doet Annemieke het ook. Net als Constant, noemt Annemieke zich colorist. Niet eerst de contouren aanbrengen op het doek en vervolgens invullen: disegno. Zo deden ze dat in Florence. In Venetië daarentegen deden ze dat anders, geen disegno, maar colorire. Kleuren aanbrengen, met diffuse overgangen. Laag over laag. Zo schildert Annemieke ook. Heel tijdrovend, want elke laag moet eerst drogen.

VERLANGEN NAAR BUITEN

II I WALK THROUGH WALLS

Een ander recent werk, met de titel *I walk through walls*. Annemieke is in dit werk nog steeds binnen, maar al bijna buiten. Buiten lonkt. Inspiratie zijn de verlaten kassen van de Tuinbouwschool in Noord Drenthe, Frederiksoord, onlangs de locatie van de tentoonstelling *Into Nature*, samengesteld door Hans den Hartog Jager. Haar thema is ook hier weer de ruimte, de muren, het verlangen naar buiten, het glazen plafond, de transparantie, de onzichtbaarheid. Als Annemieke vastzit in haar werk, dan draait ze muziek van de rockband Radiohead. En als je goed luistert naar dit werk, hoor je die muziek.

Ik citeer uit *How to disappear completely*:

I go
Where I please
I walk through walls
I float down the Liffey
I 'm not here
This isn't happening
I 'm not here
I 'm not here

III DE BLEEKVELDEN VAN ANNEMIEKE ALBERTS

AMERSFOORT?

Annemieke heeft me gevraagd tijdens deze opening iets te zeggen, ook omdat haar werk geïnspireerd is op de omgeving van Amersfoort. Niks herinnering, niks utopie. Gewoon een provinciestad. Dat is een bijzondere stap in haar artistieke loopbaan. Ik ken haar serie *Mensen van bovenaf* geschilderd, goed. Al weer jaren geleden. Contactgestoorde personen, die elkaar niet aankijken. Wel in een kring, maar geen sociale groep. Daarna kwam haar serie *Spiegelwerken*, waar binnen en buiten tegelijkertijd aanwezig waren. Meestal droomachtige werken. *Gods kamers* en *I walk through walls* staan nog met een voet in deze serie. Al is Annemieke al bijna buiten.

En nu heeft ze in haar nieuwe serie echt de weg naar buiten gevonden. Minder dromerig. Ik zie een afdak boven een kraampje, ik zie een lantaarnpaal, ik zie zelfs een vlaggenmast met vlag. En, helemaal gedurfd, het moet niet gekker worden, zie ik de signaalkleur rood. De verticale lijn heerst hier, terwijl op bijna al haar schilderijen de horizontale lijn domineert. Geïnspireerd op de omgeving van Amersfoort, de Eem (Liffey bij Radiohead), Soest, aandoenlijke voortuintjes. Er staan geen mensen op de schilderijen, maar de mensenhand is wel zichtbaar, in het geordende landschap. Het is een gemaakt land, dat door de kunstenaar vervolgens naar haar eigen hand wordt gezet.

Neem nou dit werk, nog nat uit het atelier, *The Announcement*. Dit gaat niet over Eenzaamheid, zoals haar eerste serie, niet over het Verlangen naar buiten, dit gaat over Buiten zelf. Over buiten spelen, over lichtvlakken buiten, over fietsen in de regen. Zoals Jacob van Ruisdael Haarlem schilderde, met een voorgrond, en een middenstuk en een vergezicht, zo schildert Alberts nu ook. Het trapeziumvormige witte vlak doet sterk denken aan de oplichtende bleekvelden op Ruisdaels gezicht op Haarlem (Mauritshuis). Het is al jarenlang de herkenningmelodie van Annemieke: de vlakken en vlakjes in de schilderijen. Vaak in een contrastkleur. Het zijn een soort taches de beauté, om het werk te ontdoen van perfectie. Ze geven het werk stevigheid, het gaat niet

zweven, blijft op de grond. In *The Announcement* is de tache de beauté uitgesponnen tot een bleekveld.

TOEVAL

Maar toch. Is het wel Amersfoort? Het werk van Annemieke is in mijn ogen ongebonden aan welke locatie dan ook. Het buiten valt haar toe. Het is geen verlangen meer naar buiten, het buiten valt haar toe. De locatie is onbestemd. Het toeval is vloeibaar. Annemieke houdt van de vloeibaarheid van verf. Niet zoals de druipers van Pollock. Dat is ook de reden, waarom ik "ja" zei op haar verzoek om nu iets te zeggen. Ik houd van haar kleuren. Het omber, het vermiljoen. Zoals de kleuren tegen elkaar aan liggen, in elkaar overgaan, dat okerachtige en slierten roze, violet. "Met kleuren maak ik vorm", zegt ze zelf.

Het is in die zin heel muzikaal werk, gecomponeerd voor een orkest met fijne strijkers, fluiten, piano, saxofoons. Speelt allemaal samen, geen enkele solist komt er bovenuit. En ik vind het poëtisch, dat spreekt me aan. Daarom besluit ik met een gedicht van Leo Vroman, omdat daarin ook het onderbewustzijn, het licht, het huis, de droom en de melancholie, zeg maar het colorire, zo bepalend is.

ACH WAT GROEIT HET LEVEN GOED

Hoe dromerig denk ik de wei
zo'n eerste zomer zonder mij.

Het huis is leeg, de tuin is vol.
De paardenbloemen pluizen bol.

De vogels maken geen geluid.
Het gras groeit boven de rozen uit.

Heel voorzichtig gaan de bomen
liggen om in slaap te komen.

Uit hun rompen rijst een woud.
En het huis wordt niet herbouwd.

Ach wat groeit het leven goed
als het niet van mensen moet.